

ІНКЛЮЗИВНЕ ТРЕНУВАННЯ У ФЕХТУВАННІ ЯК ЗАСІБ ЗМІНИ ВІДНОШЕННЯ ДО ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Свічкарь Р.Ю.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди

У наш час актуально намагатися змінити відношення до осіб з обмеженими можливостями, один з можливих варіантів — це інклюзивне тренування. Згідно з даними ЮНЕСКО, інклюзивне навчання — це «процес звернення і відповіді на різноманітні потреби учнів через забезпечення їхньої участі в навчанні, культурних заходах і житті громади та зменшення виключення в освіті та навчальному процесі». Тобто «Інклюзивне навчання — це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей» (Концепція розвитку інклюзивної освіти. Наказ МОН від 01.10.2010 № 912).

Серед різноманіття заходів для зміни відношення до людей з особливими потребами заняття спортом є провідними. Спорт займає особливе місце для людей з обмеженими можливостями, допомагає набутти впевненості та комунікабельності. Він є загальнодоступним і ефективним методом психофізіологічного впливу на людину. Природно, що в спорті дія людини має бути спрямована на подолання спортивних навантажень, стимулювання регуляторних механізмів, тобто на нашу думку відповідає меті та завданням нашого дослідження.

Було вивчено ефекти взаємовідносин та рівні технічної досконалості осіб з обмеженими можливостями та спортсменів-фехтувальників, у ході спільних тренувань у яких також приймали участь студенти ХНПУ ім. Г.С.Сковороди, факультету фізичного виховання та спорту. У ході роботи після попереднього тестування та анкетування, протягом трьох місяців проводилися спільні тренування

спортсменів-фехтувальників спортивного клубу «Уніфехт» та фехтувальників категорії «Інваспорт». Всі учасники дослідження дали інформовану письмову згоду щодо участі у дослідженні. Середній вік учасників дослідження складав $23,8 \pm 1,1$ рік.

Для оцінки ефективності програми зміни відношення до осіб з обмеженими можливостями нами проводилося повторне анкетування та тестування.

Суть проведених нами інклюзивних тренувань полягає у проведенні сумісних занять спортсменів обох категорій, та участі студентів ХНПУ ім. Г.С.Сковороди.

Результати проведеного нами анкетування довели, що переважна частина опитуваних у своєму повсякденному житті не зустрічається з особами з особливими потребами та не звертає уваги на цю проблему. Однак, багато респондентів вважає, що заняття спортом може допомогти людям з обмеженими можливостями удосконалити свої рухові навички, допоможе їхньому самовираженню та самореалізації.

В Україні, незважаючи на високі результати спортсменів з інвалідністю, існують проблеми, які впливають на бажання людей з особливими потребами займатися спортом. За результатами анкетування було визначено, що основним критерієм, стимулюючим людей з особливими потребами займатися фехтуванням є: самовираження і самореалізація (68 %), можливість спілкування (21 %) і матеріальне забезпечення (11 %). Факторами незначного інтересу до занять фехтуванням на візках є: відсутня мотивація до занять людей з особливими потребами (26 % опитуваних); соціальна політика держави (23 %); недосконалість матеріально-технічної бази в спеціалізованих закладах (20 % респондентів). У той же час 60 % опитуваних здорових людей схильні до надання допомоги в проведенні різних спортивних заходів; 30 % погодяться допомогти, якщо не будуть зайняті іншими справами (робота, навчання, особисті обставини). Ці дані свідчать про гуманність українських людей, що також стане фактором, що сприятиме розвитку адаптивного спорту.

Також було виявлено, що спортсмени-інваліди мають деякий психологічний дискомфорт у повсякденному житті та мають потребу в підвищенні соціальної інтеграції.

За період сумісних тренувань ми намагались об'єднати спортсменів в один згуртований колектив, який не ділиться на спортсменів та спортсменів-інвалідів.

Крім того спортсмени-фехтувальники, які діяли у незвичних для себе обставинах, покращили свої технічні результати за рахунок

переважної роботи верхніми кінцівками, сидячі у візку. Тобто при цьому вся увага концентрується на верхній половині тулуба. Фехтувальники категорії «Інваспорт», за нашою думкою, покращили свої результати завдяки різноманіттю суперників, їх фехтувальних стилів та техніки виконання дій. Тренуючись на одному рівні зі спортсменами-фехтувальниками, фехтувальники з обмеженими можливостями змогли подолати дискомфорт та почувати себе більш розкуто та впевнено, за рахунок чого збільшився рівень самовираження і самореалізації, що підтверджувалося результатами анкетування.

Проведене нами дослідження показує, що інклюзивні заняття мають великий вплив на підвищення соціальної інтеграції людей в інші категорії суспільства.

Після трьох місяців спільних тренувань був проведений повторний тест, за результатами якого можна зробити висновок, що у всіх спортсменів вірогідно покращились технічні результати порівняно з попереднім періодом ($p < 0,05$). За допомогою повторного анкетування було визначено, що інклюзивні тренування мають позитивний вплив на зміцнення стосунків між обома категоріями спортсменів.